dignitate. Quamuis enī caro alterius diuidat̄. nihilo
minus sūt duo ī carne vna. ❡ Ad illud qḋ obr̄. ꝙ pꝰ di
25 uorciū vir ī nullo tenet̄ vxori. nec ecōuerso. dicēdum ꝙ
q̄uis nihil tenet̄ vxori reddere. nihilominus tñ sacrali
ter ē ligatus. ⁊ q: est ei alligatus q̄diu viuit. ideo nō pt̄
alteri alligari.

❡ Questio .v. e

Utrū post diuorciū possint vir ⁊ vxor inuicē recōcilia/
ri. Et ꝙ sic vr̄. j. ad Cor. vij. Si discesserit vxor a viro
p̄cipit manere innuptā. aut viro suo recōciliari. ḡ pt̄ ei
recōciliari. ❡ Itē ꝙ vir innocēs possit recōciliare vxo/
rē inuitā vr̄. q: nō peccauit. ḡ nihil amisit de iure suo. er
go pt̄ petere debitū. ḡ illa tenet̄ reddere. ❡ Itē vir nō te
netur ↄtinere. q: nō obligat̄ nec ex voto. nec ex pena. et
nō pt̄ alterā ducere. ḡ pt̄ sibi vxorē ꝓpam recōciliare.
Itē ꝙ fornicaria possit recōciliare viꝝ inuitū vr̄. esto ꝙ
sufficiēter egerit penitētiā. remissa ē culpa ⁊ pena. ḡ ces
sat cā diuorcij. ⁊ q: cū cessante cā cēt effectꝰ. vr̄. ⁊c. Item
possibile est virū fornicari. s3 fornicāte viro cōpetit ex/
ceptio ↄtra virū petentē diuorciū. ḡ pari rōne cōpetit
actio mulieri ad repetendū viꝝ. ❡ Cōtra. Regula ē in
canone. vj. q. iiij. qḋ semel bn̄ diffinitū ē nulla d3 itera/
tione retractari. ḡ cū diuorciū sit celebratū p diffinitio
nem eccl̄ie. patet. ⁊c. ❡ Itē vterq3 pt̄ seruare ↄtinentiā
⁊ vouere pꝰ diuorciū. ḡ vnus nō h3 ius ī altero. ḡ si nō
hn̄t inuicē ius. nō pn̄t inuicē recōciliari amplꝰ. ❡ Itē
ꝙ fornicāti nō cōpetat actio ī aliū vr̄. q: regula ē in iure
ꝙ actio semel pempta non restituat̄. ergo si ex fornicati
one amisit ius petendi debitū. patet. ❡ Itē ꝙ vir non
possit sibi reconciliare fornicariā videt̄. q: ī iudicio pe/
tijt et obtinuit separationē. ergo renūciauit iuri peten/
di debitū. et si h̄ cū nō possit agere ex eo cui renūciauit.
26 vr̄. ⁊c. ❡ Rn̄. dōm. ꝙ ad recōciliationē faciēdā aut vter
q3 ↄcordat. aut vterq3 discordat. aut vnꝰ petit ⁊ alter re
pugnat. Si vterq3 cocordat. absq3 dubio fit. Si vter/
q3 discordat. nec pt̄ nec debet fieri nisi fiat ꝓpter scāda/
lum ecclesie. que scādalizatur p eo ꝙ vterq3 fornicatur
publice. Si aūt alter petit. aut nocens petit innocentē
⁊ sic nō debet cogi ad reconciliationē. Aut innocēs no
centē. vt vir castus vxorē adulterā. ⁊ sic ipsa inuita d3 re
conciliari p iudiciū ecclesie. q: sicut dicūt iura. qḋ ī me/
um fauorē introductū ē in meū damnū non d3 retorq̄ri
Aut nocēs nocētē petit. vt mulier q̄ pus ē fornicata re/
petit viꝝ q̄ est pꝰ diuorciū fornicatus. ⁊ sic restituendꝰ
est maritus vxori inuitus. nō q: actio mlr̄is resuscita
ta sit. sed ī penā fornicatōis. q: abusus ē p̄uilegio liber/
tatis. Quātūcūq3 tñ mulier faciat pniam nunq3 acqui
rit ius in virū ipo nolēte nisi vir fornicet̄. ⁊ h̄ ꝓpt̄ ↄtue/
liā quā ītulit mr̄imōio. q: directe peccauit ↄ bonū fidei
Ex his p3 solo obiectoꝝ ad p̄mā ptem. ❡ Ad illḋ ḡ qḋ
27 obr̄ ꝙ n̄ ē retractāda snīa. dḋ. ꝙ h̄ veꝝ ē q̄ntū ē de rigore
iurꝫ. nō tñ q̄tū ē de fauore psōe inocētꝫ. vt dcm̄ ē. Ad
28 illḋ qḋ obr̄ ꝙ vterq3 pt̄ vouere ↄtinētiā. dō3. ꝙ sim ē. q:
fornicās n̄ pt̄ nisi alr̄ ↄsētiat. ⁊ nisi pꝰ velit eā r̄cipe. eq3
pt̄ eā licētiare vt itret religionē. ❡ Ad illḋ qḋ obr̄ ꝙ actō
mlierꝫ ē pempta. ⁊ ꝙ vir renūciauit iuri suo. dō. ꝙ falsū 29
ē. q: actō mlierꝫ n̄ p̄imit̄ simplr̄. s3 s̄b ↄditōe. s. si vir per
māserit ↄtinēs. ⁊ rō hꝰ ē. q: vīcl3 sp̄ mānet. Ul' pt̄ dici ꝙ
actō nō viuificat̄ s3 de nouo dat̄ vl' acq̄rit̄ a iure ob pec
catū viri. Silr̄ seq̄ns ē falsū. q: vir nō renūciat iuri suo
simplr̄. s3 ad tps.

❡ Questio. vj. ⁊ vij. f

Utrū possit fieri diuorciū si nō p̄cedat aliq culpa. Et ꝙ
nō vr̄. j. ad Cor. vij. Precipio nō ego s3 dn̄s vxorē a vi
ro nō discedere excepta cā fornicatōis. ḡ p̄ceptū ē ꝙ n̄ se/
pet̄. s3 ↄ p̄ceptū n̄ pt̄ qs facere q̄n icurrat culpā. ḡ ⁊c. Itē
amb. sup lucā. dimitꝫ vxorē sine crimie. putas h̄ tibi li/
cere qḋ lex diuia ꝓhibet. ḡ ē ꝓhibitū hāc sine crimie di/
mittere. Itē v̄bo ipiꝰ dn̄i qḋ ē firmiꝰ int̄ cetā Ma. xix.
q̄ dimisit vxorē suā nisi ob fornicationē mechat̄. s3 per
fornicationē siue accipiat̄ large siue stricte sp̄ intelligit̄
culpa. ḡ. ⁊c. Itē q̄ legittie ↄiūcti sūt ad p̄petuā ⁊ indiui
duā vite ↄsuetudinē ex mr̄imōio sūt ligati. q̄ ḡ ↄ h̄ fac.
nisi hēat cā3 q̄re dēat rōnabilr̄ mr̄imōio fac iniuriā. ⁊ n̄
est sine pctō facere iiuriā sacro. ḡ ⁊c ❡ Itē. j. ad Cor. vij
Alligatꝰ es vxori. noli q̄rere solutōē. ḡ nisi infuciat cul
pa sine pctō vr̄ ꝙ n̄ liceat facere diuorciū. ❡ Cōtra. sicut
hr̄ extra de ↄuer. ↄiu. Uir ⁊ mlier pn̄t si volūt ex ↄsēsu
mutuo religiōes itrar̄ diuersas. etiā si nō p̄cedat culpa
s3 h̄ n̄ fit sine diuorcio. Itē vnusq̄sq3 pt̄ licite renūciare
iuri suo. ḡ ⁊ q̄ ad cohitatōnē ⁊ q̄ ad debitū soluēdū pt̄ ab
soluere. ḡ. ⁊c. Itē vxore volēte intrare mōasteriū. vir pt̄
ꝓmoueri ad sacros ordīes ⁊ ad ep̄atū. ⁊ h̄ totū sine cul/
pa. sicut dr̄ de ↄuer. ↄiu. sane si ↄiugati. ⁊c. Iuxta h̄ q̄r
viꝝ necē sit vtrūq3 votū solēne emittere ad h̄ ꝙ diuorci
um possit fieri ⁊ q̄re. ❡ Rn̄. dō. ꝙ diuorciū int̄ legittios
ↄiuges pt̄ fieri duplr̄. Aut vt ī codē statu p̄sistant. aut 30
vt ad frugē melioris vite trāseāt. Si vt ī codē statu p̄si
stāt. tūc n̄ d3 fieri nisi māifesta culpa p̄cedat. tū ꝓpter
p̄iclm. tū ꝓpt̄ scādalū. Si aūt ad frugē meliorꝫ vite trā
seat. tūc aut vterq3 ē volūtariꝰ. aut alr̄ inuitꝰ. Si vter/
q3 ē volūtariꝰ. tūc pt̄ fieri sine culpa. ita tñ ꝙ vterq3 vo
tū solēne emittat ⁊ vterq3 hitū religiōis assumat. nisi sit
talis p̄sōa de q̄ nulla possit oriri suspicio. q̄ voto solēni
emisso possit remāere ī domo. Si āt ogteat vtrūq3 ↄuer/
ti. sicut exp̄sse in pluribꝫ decretalibꝫ tangitur de ↄuersi/
one ↄiuga. ⁊ rursus tale diuorciū fieri d3 p p̄sonā pub/
licā marie p ep̄m. Si aūt alr̄ vult cohabitare. nulloꝰ fi
eri pt̄ nisi p culpā p̄ceden̄. ⁊ s̄m hāc distictōnē r̄ndet̄ ar/
gumētis factis ad vtranq3 ptē. sicut p3 aspiciēti. Uerū
tamē qḋ vltio dr̄ apl's ꝙ alligatus nō querat solutionē
hoc nō dicit vt deborret̄ statū altiorē. sed vt a cōione re
moueat īstabilitatē. ⁊ vt ostendat ī q̄libet statu hominē
posse saluari. vn̄ illud intelligit̄ ꝙ nō q̄rat solutionē. s.
in preiudicium vxoris. sicut nec seruus libertatem ī p̄e
iudicium domini.

❡ Di. xxxvi. De impedimento conditiōis quod respicit statum legis humane.

Tunc de ↄditōne videamꝰ an valeat ↄiugiū. ⁊c.
Supra egit mgr̄ de impedimētis ī q̄bꝫ impedit̄
mr̄imoniū. q: ille q̄ ↄbit n̄ pt̄ se ligare ꝓpt̄ defe/
ctū vtutꝫ. h agit de illo ī pedimēto qḋ ipedit. q: ille q̄ cō/
trabit n̄ pt̄ se ligare ꝓpt̄ ↄditōe3 seruitutis. Et diuidit̄
hec ps ī duas. In p̄ma determiat de ↄditōe q: ē defectꝰ
libertatis. In secūda ibi. q: q̄to tpe heres paruulus ē.
nihil differt a seruo cū sit dn̄s oim. agit de puerili etate
ibi Hoc etiā sciendū ē ꝙ pueri an̄ annos. xiiij. vbi det/
minat ꝙ pueri nō pn̄t cōtrahere mr̄imoniū an̄ annum
xiiij. Prima ps habet tres. In p̄ma querit magr̄. vtruz
error ↄditōis impediat mr̄imonium vbi est error ⁊ dis/
silitudo. Secūdo ibi vbi ē error ⁊ tamē silitudo. Tercō
ibi vtꝝ viro fcō suo fiat sua ⁊ ipa vxor. Primū facit h̄.
Nunc de condicione ⁊c. Secundum facit ibi. Queri/
tur. etiam si seruus vnius ancillam alterius. ⁊c. Terti/
um ibi. Illud etiam notandum est ꝙ si. Et ita in hac di
stinctione breuiter duo determinat. Primo de errore cō
ditionis. Secundo vero de defectu etatis.

Querit vtrū error cōditōis impediat mr̄imōiū vbi ē error ↄ diſſimilitudo. a

Nunc de cōditiōe videamus an valeat ↄiugium diuidere. Ad qḋ dicim⁹ q2 nō negat̃ ingenua poſſe nubere ſuo ꝯ ſi neſcit̃ eē ſeruilis ↄditōis libere pōt dimitti. cū ſeruit⁹ ei⁹ fuerit ↄphēſa. ſm̄ illud. Si qs ingenuus hō ancillā alteri⁹ vxorem accepit ↄ eſtimat ꝙ igenua ſit. a ſi ipā femina fuerit poſtea i ſeruitutē deiecta. ſi eā a ſeruitute redimere pōt faciat. ſi nō pōt. ſi voluerit aliā accipiat. Si vō ancillā eā ſcierat ↄ collaudauerat p⁹ eā vt legitimā hēat. Itē ex eodē. Si femina igenua accepit ſeruū ſciēſ ꝙ ſu⁹ eēt. hēat eū. q2 oēſ vnū prēm habem⁹ in celis. vna lex erit viro ↄ femie. Cū dr̃ ſciēs illū ſeruū. dat̃ itelligi ꝙ ſi neſcicierit ipm ſeruū eē nō cogit̃ manere cū ipo. Si ei cōditōis dolū patit̃. ñ cogit̃ ad hē ei cui⁹ fraudē decepta ē. Si aūt ſcierit vir ↄditiōē mulieris vel ecōuerſo ñ valet eā dimittere. Vñ Zacharias papa. Si qs liber ācillā i mr̄imonio acceperit. nō hʒ liām dimittēdi eā. ſi ↄſenſu amboꝝ coniūcti ſūt. niſi ob fornicatōēʒ. De illis agit q̄bus alterutri⁹ ↄditio nota ē.

Querit vtrū error ↄditōis ipediat mr̄imoniū. vbi ē error. ↄ tamen ſimilitudo. b

Querit̃ ēt ſi ſu⁹ vni⁹ ancillā alteri⁹ accepit an ſit int̃ eos ↄiugium. De h̄ ēt ita ſtatutū ē. Dictū ē nob ꝙ q̄daʒ legitima ſeruoꝝ mr̄imonia poteſtatiua q̄dā pſū pṫōē dirimāt. ñ attēdētes id. q̄s de⁹ ↄiūxit hō nō ſepet. Vñ nob viſū ē vt coniugia ſeruoꝝ ñ dirimāt̃. etiā ſi diuerſos dños habeant. b ſʒ i vno cōiugio pmanētes dñis ſuis ſeruiāt. Et h̄ in illis obſeruādū ē vbi legalis ↄiūctio fuit ↄ p volūtatē dñoꝝ. Attēde ſinē hui⁹ capli vbi videt̃ innui p̄pter volūtatē dñoꝝ int̃ ſuū ↄ ancillā nō poſſe ↄtrahi cōiugiū. vł ſi ↄtrahit̃ nō eſſe ratū. Quibuſdā tñ vr̃ inter eos poſſe fieri cōiugiū dñis ignorātib⁹.

Querit vtrū viro facto ſuo fiat ſerua ↄ ipā vxor. c

Illud etiā notādū ē ꝙ c ſi mulier c virū liberū accepit. ↄ ille vt cām p̄ſter diſſidij ſe alicui⁹ ſeruū fecerit. nec ille vxorēʒ dimittere. nec illa ob vinculū cōiugij i ſeruitutē redigi poterit. Vñ illud. Perlatū ē ad ſctām ſinodū. ꝙ q̄dā igenu⁹ igenuā accepit vxorē et poſt filiorum procreatiōem. occaſione diuortij. cuiuſdam ſeruum ſe fecerit. vtrum et mulierem neceſſario tenere debeat. Et ſi tenuerit an illa etiam ſeruituti ſubijci debeat. Que

a Si ipa femīa fuerit poſtea in ſeruitutē deiecta ↄc. Querit̃ ſi ſi ante eaʒ plene detegat̃ ſi ſunt in cā ↄ lite. vtruʒ debeat ſibi reddere debitū. Et ꝙ nō. videt̃ q2 aut cognoſcit eam affectu maritali. aut nō. Si ſic. generat ſibi p̄iudicium ↄ ↄſentiēs reputat̃. Si nō cognoſcit affectu maritali. peccat mortaliter. Sed cōtra hoc, eſt quia nullus debʒ ſpoliari iure ſuo ān cauſe cognitionem. ℞⁹. dicendum ꝙ talis poteſt dupliciter noſcere ꝙ illa ſit ancilla quam liberam credit. Aut leui ſuſpitione. Aut proba bili vel vehemēti p̄ſumptiōe ſiue certa cognitione. Primo ñ debet petere q̄ vſq; inquirat̃. ſʒ tamen ſi eccleſia compellat debʒ reddere. quia ignorantia cum excuſat. neſcit enī vtrum ſit vxor. Secundo modo ſiue eccleſia compellat ſiue non. non debet. quia aut tunc, ſibi p̄iudicant neceſſario. aut fornicatur ↄ propt̃ mandatuʒ eccleſie non eſt fornicandum. Aliter iudicandum eſt de vxore fornicaria q̄ vere vxorē cui cum ex man-
2 dato eccleſie redditur debitum. nō generat̃ preiudiciū nec incurrit̃ aliquod peccatū. b Sed in vno cōiugio permanentes dñis ſuis. ↄc. Videtur male dicere. q2 ponat̃ ꝙ vn⁹ dñoꝝ vēdat ſeruū ad remotas terras. ſi ancilla ſeq̄tur viꝝ p̄uatur iure ſuo dñs eius. ſi non tenetur ſequi. tunc ergo nō fuit verū cōiugiū. Itē ponatur ꝙ vxor ſit libera. ↄ ſeruus venūdetur gentilib⁹. queritur vtꝝ debeat ſequi eū. Et ꝙ ſic videt̃ p legē mr̄imonij. ℞⁹. dōm. ꝙ ſi ſeruus ↄ ancilla ↄtraxerūt dñis cōtradicētib⁹. ipi ſibi p̄iudicāt nō dñis ſuis. ↄ iō ſi dñs indiget pt ancillā vēdere. ↄ ſi nō pt vēdere in terra ſua pt vēdere in aliena. Si tamen in terra ſua poſſit vendere. tenetur. alioquin manifeſte iniuriatur viro. ↄ abutit̃ re ſua in p̄iudiciū alienū. Si vō dñis ↄſentientib⁹ tunc ſimpliciť dōm ꝙ nō pt aliq̄s eoꝝ vēdi a dño i p̄iudiciū cōiugis. ↄ ſi alt̃ vēdat̃ dʒ alt̃ cōpelli vel ꝙ redimat. vel debet eum emere vel ancille licentiam dare ꝙ virū ſequat̃. Ad illud qḋ q̄r̃ vtrū debeat ſeq̄ virū ſi venūdetur hominib⁹ gētilib⁹. dōm ꝙ dñs ſu⁹ nō debet eū vendere gentilibus. 3 p̄ eo ꝙ eſt ibi periculū fidei. Si tamē vēdit de facto. ſi vxor nō timet p̄iculū peccati ꝙ ſit i contumeliā dei vł alicuius fornicatōnis alteri⁹ pōt ↄ debet virū ſequi ſed vix video q̄modo poſſit eū ſeq̄ ſine periculo fidei aut aliq̄ alio peccato mortis. c Si mulier virū liberū accepit. ↄc. Querit̃ vtꝝ aliquis poſſit ſe ipſum vendere. 4 Et ꝙ non videt̃ .j. Corinth. vij. Nō eſtis veſtri empti enim eſtis precio magno. ergo. ↄc. ℞⁹. dicendum ꝙ eſt emptio vel venditō ad obſequium humanum. ↄ ad ſeruitiuʒ diuinum. Diuino autē ſeruitio nō repugnat obſequium hominiſ ſiue ſeruitus corporalis. ſed ſeruitus ſpiritualis que eſt ſeruitus peccati. Dicendum ergo ꝙ quia fideles redempti ſunt. ↄ dei templa facti. non poſſunt ſe vendere vt faciant mala. poſſunt tamē ſe vendere ad obſequia. Item iuxta hoc queritur. vtrū pater poſſit vendere prolem ſuam vxore inuita. Et ꝙ ſic videtur. quia ad ipſum ſpectat regimen dom⁹. Ad oppoſitum autem eſt quia partus plus ſequitur mr̄em ℞⁹. dōm ꝙ filij non debēt vendi nec poſſūt vendi ſine culpa. niſi ſit paupertatis ↄ famis neceſſitas in q̄ caſu dʒ vxor viro ↄſentire. Q2 ſi i alio caſu velit. ñ pōt cū vxor diſſentit. ſicꝰ vir nō pt vēdere nec alienare dotem vxoris q̄uis ſit dñs dom⁹. ſic in propoſito. Et ꝙ in tp̄e neceſſitatis ↄ famis vēdi poſſint pbat̃ p id qḋ ſcribit̃ Nec. v

DI XX. XVI

In ↄcilio. epõ vmeriam.

Zacha. papa.

In cō. cabilonenſi.

Ma. xix.

In tiburiē ſi cōcilio.

5 d Judicatū ē vxorē minime debere dimitti. Queritur vtrū vir possit se vendere vxore inuita. Et q̄ nō videt. q: vir nō habet potestatē sui corpis. sed mulier. g̃ ꝛc. Itē mulier nō pt se vendere viro inuito. g̃ cū ad paria iudicent. vr. ꝛc. Itez q̄rit vtrū si vxor consentiat q̄ p hoc efficiatur serua. R°. dōm q̄ si vxor cōtraxit cum libero ita q̄ vter q̄ est liber. vxore dissentiente n̄ dz vir nec pōt se facere seruū. eatenus vt p̄iudiciū aliqd generetur mlieri quin reddat sibi debitū cū petit. vnde sicut seru⁹ ꝯiūctus cōtra volūtatē dn̄i nō pōt facere ꝯtū mr̄imonij in p̄iudiciū dn̄i. sic nec vir in p̄iudiciū vxoris. nihilomin⁹ tn̄ quia caput est mulieris q̄ꝫtū ad alia (excepto debito) pt seruum se facere q̄uis vxor non possit. cum sit sub potestate viri. Si vero vxor cōsentiat in venditiōe viri tūc vir potest se vendere in omne obsequiū dn̄i ꝛ mulier p̄iudicat sibi. tn̄ nec mulier nec ples vendi pōt a viro nisi ipsa consentiat. nisi forte in articulo necessitatis. h̄ dico de ple vt p̄dictū ē. ꝛ sic patz quō l̄ra illa intelligit.

d situ eū. d Judicatū est vxorē minime debere dimitti. n̄ tn̄ ob xp̄i legē mulierē in seruitutē redigi dū ille nō ex cōsensu cōiugis se seruū fecerit. quē liberū ip̄a maritum acceperat.

Determiat q̄ pueri n̄ p̄nt ꝯtrahere mr̄imōiū an̄. xiiij. ān̄ū. d

e Hoc etiā sciēdū ē q̄ pueri ante xiiij. annos ꝛ puelle ante. xij. annos ſm leges mr̄imōiū inire nequūt. Q̄ si ante predicta tp̄a copulam inierint. separi possunt. q̄uis voluntate ꝛ assensu parē-tum iuncti fuerint. Qui vero i pueritia copulati post ān̄os pubertatis nolūt se relinquere sz i ꝯiūctiōe p̄manere. iā ex h̄ efficiunt ꝯiuges ꝛ deinceps nequnt separi. Itē spōsalia an̄ septēniū ꝯtrahi n̄ p̄nt. solo ei ꝯsensu ꝯtrahūt q̄ intuēire n̄ pt nisi ab alterutra parte intelligatur quod inter eos agitur. Quo illa executi sumus cum aliorum quorūdā adiectiōe quibus ꝯiugiū solui pōt. nec tamē solui sp̄ necesse ē. nūc de alijs que personas illegitimas penitus faciūt addendū est. ꝛ primum de ordine.

e Hoc etiā sciendū ꝛc. Queritur hic si an̄. xiiij annos puer ꝯiūberet p verba de p̄n̄ti. ꝛ de facto corrūpat spōsaz vtrū separi q̄at Et q̄ nō vr. q: ē mr̄imoniū ratū et cōsūmatū. Cōtrariū vr p illud qd dr̄ in l̄ra. Si an̄ p̄dicta tp̄a ꝛc. R°. dōm. q̄ i h̄ differūt ꝯstitutiones iuris ꝛ demōstratiōes disciplinarū. q: demōstratiōes sūt de his que sūt semper. ꝛ si fiant de his que frequenter nō tn̄ vt frequēter sed vt sp̄. exemplum est de eclipsi. Seu constitutiōes iuris de his que sunt sepe. Si ergo aliquis sit except⁹ a gn̄alitate hoīm p eo q̄ in eo malicia supplet etatē. iudicandū est sicut si haberet etatē. ꝛ sic ē in cāu p̄posito intelligendum ꝛ in alijs consimilibus. 7

Ad intelligentiā p̄ntis dis. ſm duo q̄ determiat magr̄ duo p̄ncipalr̄ q̄rūt. P̄mo q̄ꝫtū ad p̄mā ptē dis. q̄r de ꝯditiōe seruitutis. Scdō q̄ꝫtū ad scdā q̄r de defectu etatis. Circa p̄mā q̄rūt tria. P̄mo q̄r vtrū seruit⁹ cū ꝯdictiōe dn̄i īpediat mr̄imōiū. Scdō vtr̄ cū errore ꝯdītis. Tertio q̄r de fructu ventris cui⁹ ꝯditiōē dz sequi. s. p̄ris vel mr̄is. Questio. j. a

Q̄ ꝯditio cū ꝯdictiōe dn̄i īpediat mr̄imoniū. sic ōn̄dit q: seruus nō pōt itrare religionem dn̄o suo ꝯdicente sicut dicūt iura. ꝛ si intrat ꝯpellit exire. ꝛ p nullo h̄r votum. si ergo nō potest se obligare deo p totū. multo min⁹ nec mulieri p mr̄imoniū. Itē seruus ꝯtradicente dn̄o nō pōt ad sacros ordines p̄moueri. g̃ vr̄ q̄ nec mr̄imoniuz ꝯtrahere. pari rōe. Itē in mr̄imōio trāsfert ptās corporis viri in vxorē ꝛ econtra. sed seruus nō h̄z ptātē sui corporis sed ei⁹ dn̄s. g̃ nō pt ꝯ volūtatē dn̄i ꝯtrahere. Itē seruus tenet dn̄o suo obedire cum p̄cipit sibi aliq̄d. Itē tenet vxori debitū reddere cū petit. sed pōt eē cū dn̄s petat seruitiū. ꝛ vxor tūc petat debitum. sed vtrūq̄ reddere est impossibile. g̃ si null⁹ pōt se obligare ad incōpossibilia. g̃ seruus nō pt contrahere. Itē cōditio enūerat inter impedimēta mr̄imonij. sed hec ē seruitus. g̃ ꝛc. Cōtra gal. iiij. In xp̄o ih̄u nō ē seru⁹ neq̄ liber. ergo nec q̄ꝫtū ad sacra xp̄i ꝛ ecclesie ē distinctio serui ꝛ liberi. ergo nec in mr̄imonio. Itez seru⁹ ꝛ dn̄s sūt pares in cōcupiscentia morbo. ergo ꝛ in remedio. sz remediū cōcupic carnalis ē mr̄imoniū. ergo i h̄ sūt pares. ergo vn⁹ nō pt alter̄ īpedire. Itē seruit⁹ ē de iure positiuo. sz mr̄imoniū ē de iure naturali. ergo si ius positiuū n̄ p̄iudicat nec impedit ius naturale. nec seruit⁹ mr̄imoniū. Itē sicut seru⁹ tenetur obedire dn̄o ita et fili⁹ p̄ri. sz in h̄ fili⁹ nō tenet obedire patri vt h̄itū ē supra. ꝛ ōn̄sum q̄ꝫtū ad mr̄imoniū ꝯ-
6 bēdū. ergo nec seruus dn̄o. R°. dōm q̄ ſm ius nouū cōditio seruitutis non impedit matrimonium etiā domino contradicente vel dominis. quia sacramenta ecclesiastica omnibus sunt communia. ꝛ seruus etiam cōiugatus potest etiaz suo domino debita seruitia exhibere. Unde per mr̄imonium non subtrahit a dn̄i potestate.

Ad illud ergo qd obijcitur de religiōe. dōm q̄ in re- 8
ligione religiosus omnino subest precepto religionis q̄ꝫtum ad omne tempus. ꝛ ideo absoluitur ab omni alia potestate. ꝛ quia non potest nec debet auferri ius domini quod habet in seruum ipso inuito. iō pōt ꝛc. non sic in matrimonio. q: adhuc seruus ē. ꝛ per hoc pz ibi de ordine. q: p̄mot⁹ ad ordīes sacros hoc ip̄o efficit liber.

Ad illud qd obr̄ q̄ trāsfert in mulierē ptās viri. dōz 9
q̄ nō simplr̄ trāsfertur. quia vxor n̄ dr̄ dn̄a viri sed q̄ ad actū ꝯiugalē. q̄ꝫtū ad quē nullā hēbat ptātē dn̄s sup seruū. ꝛ iō q̄ꝫtū ad illū actū trāsfere pt. lz n̄ ita liber sic vnus alt⁹ vt vr. Ad illud qd obr̄ de redditiōe seruitij. dōm q̄ 10
seruus aut ꝯtrahit dn̄o ꝯsentiēte. aut ꝯdicēte. Si ꝯsentiente. cū cōcedens aliq̄d cōcedat etiā illa q̄ ad illius ius ptinent. ꝛ ad mr̄imoniū ptinet redditio debiti cum vxor petat. vxori petenti debitum. ꝛ dn̄o aliud imperante. tenetur et debet non obedire dn̄o sz vxori. Si aūt domio ꝯtradicēte ꝯtū ē. cum dominus suo iure priuari nō debeat. et vtraq̄ pte pari iminente p̄iculo. debet domino obedire. q̄ si maius p̄iculū sit ex pte vxoris. q: timet lapsuram in fornicatiōem. ꝛ nō timet p̄uiter dominū offendere. dz ſm legem charitatis diuine debitū prius vxori reddere q̄ꝫ exeq̄ impium domini sui. Regulariter tamē tenendū ē q̄ cū ꝯtrahit cum seruo scienter domino ꝯdicente vel econuerso sibi preiudicat. vt ius petendi nō habeat quādo obsequiū postulabat. ꝛ iō seruus nō obligat hac repugnantia. q: tenet debitū soluere cū nullū p̄iudicium domino generatur.

¶ Queſtio .ij. b

¶ Utrū ꝯditio ſeruitutis cū errore īpediat mrīmoniū.
Et ꝙ non vr̄. q2 magis ē tolerabilis in ꝯiuge ſeruitutis
ꝯditio ꝗ̄ q̄litas lepre. ḡ ſi error q̄litatis talis nō īpedit
multo minus nec error ꝯditōis. ¶ Itē error fortune ſic̄
iura dicūt nō īpedit mrīmoniū. ſʒ poſſibile ē ꝙ ſeruitus
ſit a fortuna. ſicut ſi aliꝗs capit̄ a cāu in bello ⁊ efficitur
ſeruus. vel ꝓpter paupꝑtatē q̄ ē a fortuna ſm̄ vſū loq̄ndi
ſe vendit in ſeruū. ergo ⁊c̄. ¶ Itē ſeruus ꝗ̄tū ē de ſe ꝑſōa
eſt legitima ad ꝯ̄hendūʒ. ſed ꝯditio ſeruitutis nō tollit
plenū ꝯſenſū. q2 ſi cognoſcit ſb̄am eiꝰ ⁊ q̄litates ⁊ acci/
dētia. talis cognitio ſufficit ad h̄ ꝙ ꝯſentiat. ergo non ē
ibi illegitimitas ꝑſone nec defecꝰ ꝯſenſus. ergo ē mri/
moniū plenū ¶ Itē peior ē ꝯditio ſeruitutis ſpūalis ꝗ̄
corporalis error conditionis ſpūalis non īpedit matri
moniū. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra. iura dicūt. xxix. q. ij. ⁊ decretalis
ō ꝯiugio ſeruoꝝ. ꝙ error ꝯditōis īpedit mrīmoniū ꝯ̄hē
dū ⁊ dirimit ꝯ̄ctū. Itē rōe vr̄. q2 illud ē impedimītū mrī
moniȷ̄ qḋ ē ꝯ̄ bonū mrīmoniȷ̄. ſʒ ſeruitꝰ ē ꝯ̄ bonū ꝓlis. q2
ſi liber cū ancilla ꝯ̄hat filiȷ̄ nō ſūt liberi ſed ſerui. q2 ſicut
dicūt iura ꝑtus ſequit̄ vētrē. Itē eſt ꝯtra bonū fidei. q2
dn̄s pōt vēdere vxorē alienigenis ipo viro nolēte. ma/
xie infidelibꝫ. ⁊ vir ſi ſequit̄ eā imminet ei ꝑiculū fidei.
ſi vō non ſequit̄ nō p̄t petere debitū nec habere. ¶ Itēʒ
nullus puniri dʒ ſine culpa ipo nolente ⁊ ignorāte. ſed
obprobrium ⁊ infamia ē alicui ꝙ ſit ſeruus vel etiā ſerui
li ꝑſone ſubiecꝰ. ḡ vbi interuenit error ꝯditōis nō ē mrī
moniū. Querit̄ ḡ q̄re ꝗn̄ error ꝯditōis īpediat mrīmo
11 niū. R̄ꝰ. dōm ꝙ error ꝯditōis p̄t ēē triplex. Aut paris.
vt cū ſeruus ꝯ̄hit cū ancilla. Aut melioris. vt cū ſeruus
cū libera. Aut deterioris. vt cū liber cū āctlla. In p̄mis
duobꝫ caſibꝫ error nō īpedit mrīmoniū. in tertio vō im
pedit mrīmoniū ⁊ dirimit. niſi poſt cognitiōeʒ ꝯditōis
ꝯſenſerit v̄bo vel facto. Rō aūt huiꝰ ē ꝓpter duo. ſ. ꝓpē
fauorē libertatis ⁊ cāe mrīmonialis q̄ maxime fauora/
bilis ē. Un̄ q2 q̄ ꝯtrahit cū ancilla q̄dammō ꝑdit liberta
tē. q̄ eſt ſicut dr̄ in iure ciuili bonū ineſtimabile. ⁊ quam
nullus ꝑdit niſi nolēs. q2 ꝑditā recuꝑare nō pōt etiā vo
lens. iō in fauorē libertatis ius ſeruatur erranti. vt ſi ve
lit poſſit ancillā deſerere. Et p̄terea ſeruitus eſt ꝯ̄ bonū
ꝓlis ⁊ fidei. ⁊ q2 iura fauēt mrīmonio. iō p̄ſumūt errātē
in ꝯditōem nō ꝯſentire. iō nec mrīmoniū ēē. ⁊ iō ꝙ īpe
12 diat h̄ facit cōſtitutio eccl̄ie ex p̄dicta veniēs rōe. ¶ Ad
illud qḋ obr̄ de qualitate. dōm ꝙ non ē ſile. q2 nulla q̄li,
13 tas eſt ita ꝯ̄ bonū mrīmoniȷ̄ vt ſeruitꝰ. nulla etiā ita ob
uiat bonis mrīmoniȷ̄ vt ſeruitꝰ de his q̄ nō īpediunt.
Ad aliud dōm ꝙ libertas nō ꝯputat̄ inter bona fortu/
14 ne. imo oībus aliȷ̄s p̄pōderat. ¶ Ad illud qḋ obr̄ ꝙ nec
error nec ſeruitꝰ impedit. dōm ꝙ ſeruitꝰ ꝑ ſe non īpedit
cū ē ſcita. q2 q̄libet cū vult pōt effici ſeruus. ſʒ ignorata
impedit. q2 nō dʒ puniri volēs. ¶ Ad illḋ qḋ vltio obr̄
15 de ſeruitute ſpūali. dōm ꝙ et ſi ſit peior ipi ſeruo non tn̄
adeo redundat in aliū vt pote in ꝓlem vel etiā in vxoreʒ
et p̄terea facilius poteſt expelli.

¶ Queſtio .iij. c

Cuius ꝯditiōem ſequit̄ ꝓles. vtrū p̄ris an mr̄is. Et ꝙ
p̄ris vr̄. qm̄ denoīatio fieri dʒ a p̄ncipaliori ⁊ digniori.
ſed p̄r eſt nobiliꝰ ⁊ dignius p̄ncipiū ꝗ̄ mater ⁊ p̄ncipa/
lius. ergo ſi magis dʒ p̄ncipiatū regulari ſm̄ regulas di
gnioris p̄ncipiȷ̄. videtur ꝙ partus debeat ſequi p̄rem.
¶ Item in ſacra ſcriptura nunꝗ̄ ponitur genealogia
mulieꝝ ſed potius viroꝝ. ergo gn̄atio p̄ncipaliter ſpe
ctat ad viros. ḡ et germē gn̄ationis ¶ Itē repromiſſio
de ſemine benedicto. ſcʒ chriſto facta eſt viris p̄ncipali
ter. ꝗ̄uis naſci deberet de muliere. non enim facta eſt re
promiſſio ſare vel berſabee. ſed abraam ⁊ dauid. ergo vi
detur ꝙ ꝓles magis ſit ipius viri ꝗ̄ mulieris. ergo. ⁊c̄.
¶ Item vnūquodꝗ̄ p̄ncipatū qḋ ꝓducit̄ ſm̄ cōmixtio
nē plus ſeq̄tur illud cui plus aſſimilat̄. ſed filiȷ̄ plꝰ aſſi/
milātur patri. ḡ magis debent ſequi p̄rēs. Cōtra. de cō
iugio ſeruoꝝ dicit decretalis. Indecēs vr̄. vt geniti ex
libera filiȷ̄ ad ſeruiendū retrahant̄. ḡ q̄ naſcūtur ex mr̄e
libera ſūt liberi. ergo ſequūtur mr̄em ¶ Itē ſi ꝗs ſemi/
nat ī terrā alienā. fructus ē dn̄i terre nō ſeminātis. ſed
vēter mulieris reſpectu ſemis viri eſt ſicut terra reſpe/
ctu ſementis. ergo videt̄ ꝙ ſicut fructus ſeq̄tur terram
ita partus ſequitur ventrem ¶ Itē hoc videt̄ ī aīalibꝫ.
qm̄ ſi animal maſculini ſexus imp̄gnat animal femini/
ni ſexus. vt equus equā. pullus ſeq̄tur equā nō equūʒ.
ḡ pari rōne videt̄ in ꝓpoſito. Itē hoc videt̄ ꝑ ſimile ī ar
tificialibꝫ. q2 ſi ꝗs edificat ī terra aliena. edificiuʒ cedit
solo. nō ſolū edificio. ḡ ſi ꝗs generat ī alieno vētre. ꝓꝯ 16
les ſequit̄ vētrē ¶ R̄ꝰ. dōm ꝙ ſm̄ leges ciuiles ſiue ius
imꝑiale ꝑtus ſeq̄tur ventrē. Et rō huius ē valde conue
niens. qm̄ ꝓlis duplex ē p̄ncipiū. pater ſcʒ ⁊ mater. Pa
ter ē p̄ncipiū honorabilius. ſʒ mater ē p̄ncipiū ſubaliꝰ.
⁊ ideo ī honoribꝫ ⁊ municipiȷ̄s filiꝰ ſeq̄tur patrē. qm̄ il
la acquirūtur paterna ſollicitudine. et ī hereditate pa/
trimoniali. ſed qm̄ mater eſt p̄ncipiū ſubalius ꝗ̄tū ad
id qḋ ē ſeq̄tur matreʒ. ⁊ qm̄ libertas et ſeruitꝰ reſpiciūt
hoiem ſm̄ id quod ē. nō ſm̄ id qḋ hʒ. hinc ē ꝙ ſm̄ leges
ciuiles rationabiliter valde inſtitutū ē vt partus ſeq̄t
vētrē. ⁊ hinc ē ꝙ ꝯiunctio ad ꝓlē generandā matrimo/
niū appellat. et huic cōcordat ius canonicū. ſicut patet
in decretali p̄us poſita. Cōcordat etiā ius diuinū ſcp̄tū
in lege moyſaica. Exo. xxj. ꝙ ſi dederit vxorē alicui quē
emerit. ⁊ ille poſtmodū egredit̄ liber. filiȷ̄ debēt remāē
re dn̄o q̄ dedit ei vxorē licet ipe egrediat̄ liber. Concor/
dat deniꝗ̄ multiplex rō et ſimilitudo naturalis. ⁊ ideo
q2 hoc dictat ius ciuile. ⁊ ius canonicuʒ approbat. ⁊ di/
uinū ꝯfirmat. ⁊ naturale commēdat. ideo recte dicēdū.
ꝙ partus dʒ ſeq̄ vētrē Uerūtamē alique ꝑtes q̄ nō ſunt
hmōi legibꝫ ſubiecte nō ſuāt hāc ꝯſuetudinē. imo par/
tus ſequit̄ conditionē deterioris. vnde ſi alter ē ſeruus.
filiȷ̄ ſūt ſerui. ⁊ ſimiliter ſi mater ancilla. ⁊ ſi ambo ſint
diuerſoꝝ dn̄oꝝ. filiȷ̄ diuidūtur. hūc modū ſeruāt ī fran
cia ī aliquibꝫ ꝑtibꝫ. licet nō vbiꝗ̄. ſʒ tn̄ ꝯſtitutio legalis 17
multo nobiliorē et rōnabilior ꝗ̄ hec ꝯſuetudo. ¶ Ad
illud qḋ p̄mo obiȷ̄cit̄ ꝙ pater ē dignius p̄ncipiū. dōm.
ꝙ verū eſt. non tamē ſubalius. et ideo ī dignitatibꝫ pa/
trē debet ſeq̄. in ſub̄a ſiue in libertate corꝑis ſui matreʒ.
Et ē exemplū. q2 nobilius p̄ncipiū fructuū agnoſcere ē 18
cultor ꝗ̄ ager. ſeruitus tamē eſt agri ſiue dn̄i agri. ¶ Ad
illud qḋ obiȷ̄cit̄ ꝙ ſacra ſcriptura genealogias attribu/
it viris. Dōm ꝙ verū eſt ⁊ cōueniēs. nam ⁊ hunc modū
habemꝰ ꝙ filiū denomiamus a p̄re. vn̄ dicit̄ petrꝰ mar/
tini nō berte. vt in pluribus. Similiter repromiſſio fit
viris. tam ē ex h̄ nō ſeq̄tur ꝙ ꝓles debeat ſeq̄ viꝝ ſm̄ cō
ditionē libertatis vel ſeruitutis. ſed ſm̄ conditōem di/
gnitatis ⁊ hōris. q̄ nō ſubſtātiā reſpicit. ſʒ potiꝰ quali/ 19
tatē. ¶ Ad illud qḋ obr ꝙ filiꝰ aſſimilat̄ patri. Dōm ꝙ
aſſimilatio nō venit a ſub̄a ſʒ a formatiua v̄tute q̄ p̄nci
palit̄ viget ī ſemie viri qn̄ maſculꝰ generat̄. ⁊ iō freq̄n
tiꝰ filiȷ̄ aſſilant̄ patribꝰ. attamē ꝗ̄tūcūꝗ̄ ſit patri ſilior ī
figura et ꝓprietatibꝰ. plus tamen trahit a matre de ſub
ſtantia. ⁊ ideo ex hoc non ſequitur ꝙ in libertate patrē
ſequatur.

Conſequenter ꝗ̄rtum ad ſecūduʒ articulum que
rit̄ de impedimento quod venit ex defectu eta/
tis. Et circa hoc tria queruntur. Primo queri

tur. vtrū ſtatus etatis impediat matrimoniū. Secūdo
vtrū defectus etatis impediat contractionē ſponſaliū
Tercio. vtꝝ ſponſalia ↄtracta poſt ſeptennium poſſint
diſſolui ꝑ mutuū conſenſum.

¶ Queſtio .j. d.

AN ſtatus etatis impediat mr̄imoniū oſtēdit̃ ſic. q2 ſta
tum etatis ſeq̄tur impotētia coeundi. ſ3 impotētia coe
undi impedit mr̄imoniū. ergo ⁊ ſtatus etatis ¶ Itē ſta
tum etatis cōſequit̃ diſcretio. ſed diſcretio req̄ritur ad
ↄſenſū legitimū. ⁊ conſenſus ad mr̄imoniū. ḡ talis po
teſt eſſe ſtatus etatis ꝙ impediat matrimoniū. ¶ Itē.
iura canonica ⁊ ciuilia dicūt ꝙ impuberes nō poſſunt
ↄtrahere. ſed impuberes iudicātur rōne etatis. vt ma
ſculus ante. xiiij. annū. ⁊ femina ante. xij. ḡ. ⁊c. ¶ Cōtra
ſtatus pubertatis nō impedit ſuſceptione alicuiꝰ alte
rius ſacramēti que etiā maioꝝ imꝑfectōis ſunt. ḡ nec
matrimoniū. ¶ Itē quare nō poſſūt ↄtrahere ante tem
pus pubertatis. aut ꝓpter impotētiā coeūdi. aut ꝓpt̄
defectū diſcretōis. Si ꝓpter impotentiā. ſed multi in
firmi ſūt impotētes reddere debitū ⁊ tñ pñt ↄtrahere. ꝑ
terea multi etiā añ annū. xiiij. coeūt. Si ꝓpter defectū
diſcretionis. Contra h̄ eſt. ꝙ multi ſūt diſcretioꝛes i de
cennio q̄3 alij in. xx. anno. qui pñt cōtrahere. ḡ. ⁊c. Itē3
q̄r q̄re tp̄s pubertat̃ citiꝰ cōplet̃ i mlr̄e q̄3 i viro. ⁊ vr̄
ꝙ nō deberet. q2 q̄ntū ad ſpōſalia ↄhēda ad par tempꝰ
⁊ eq̄le maſculꝰ ⁊ femīa iudicātur. vtputa ad ſeptēnium
ergo pari rōne ad mr̄imoniū ↄhendum. ¶ R̄o. ad p̄di
ctoꝝ intelligētiā eſt notādū ꝙ mr̄imoniū ē in officium
⁊ i remediū. ⁊ in ſacr̄m vel ſignū. In officiū inq̄3 ꝓcreā
di ꝓlē. In remediū ↄ impulſū libidinis. ⁊ i ſacramētu3
inſolubilis cōiūctōnis naturarū chriſti. Qm̄ igit̃ añ tē
pus pubertatis nō pñt maſculus et femina generare.
nec feruoꝛe libidinis excitātur tanq̄3 impotētes ad hūc
actū. q2 etiā ante tempꝰ illud ſūt variabiles. ⁊ mr̄imo
niū eſt imutabile. decreuerūt iura tales ꝑſonas nō eē le
20 gittimas anteq̄3 ad tempus veniāt pubertatis. ¶ Ad
illō ḡ qō obr̄ de ſacramētis alijs. dō3 ꝙ nō eſt ſimile. q2
vtilia ⁊ neceſſaria ſūt añ tp̄us pubertatis. ¶ Ad illud
21 ḡ ꝙ querit̃ q̄d impediat. dōm ꝙ defectus etatis rōne in
ſtabilitatis pu erilis. ⁊ impotentia coeūdi naturalis.
¶ Qō obijcit de ſene et infirmo nō ē ſimile. q2 ſtabiles
ſunt in ſenſu et i affectu. Sed ꝙ dicit ꝙ nō pñt dōm ꝙ
iura iudicāt et īſtituūt ñ ſc̄m ea q̄ ſꝑ. ſ3 ſc3 ea q̄ fiūt freq̄n
ter. et q2 licet añ tempꝰ indictū aliq̄ poſſint coire ꝓpter
acceleratōnē nature. tamē vt frequēter añ illud tempꝰ
nō pñt. q2 tñ iura viderūt ꝙ aliq̄ poſſent ideo nō tantū
artauerūt q̄n etiā ꝓximi pubertati circa mediū annum
poſſint ↄtrahere. ¶ Ad illud qō q̄r q̄re citius cōpula
22 tur tēpus pubertatis i muliere. dōm ꝙ tēpus ſpōſaliū
determiatur q̄ntū ad diſcretionē. ſ3 tp̄s pubertat̃ q̄ntū
ad potētiā coeūdi. ⁊ q2 citiꝰ pōt coire femia q̄3 maſculꝰ.
iō. ⁊c. Si tu q̄ras q̄re mulier citius pōt q̄3 maſculꝰ. re
ſponderi pōt ꝙ h̄ fit multis rōibꝫ. Primo. q2 ꝑus fit ſolu
tio viſcoſitatis ꝓpter meatꝰ largioꝛes. Secūdo. q2 dif
ficiliꝰ ē agere q̄3 pati. Tertio. q2 natura imꝑfecta i mu
liere appetit virū ſicut materia foꝛmā. vnde ꝓpt̄ maio
rē appetitū nature maioꝛ fit acceleratio.

¶ Queſtio .ij. e.

Utꝝ defectus etatis impediat ↄtractionē ſponſalium
Et ꝙ ſic videt̃. q2 ſponſalia de neceſſitate obligant ad
matrimoniū. ſ3 mr̄imoniū nō cōtrahit̃ niſi ꝓpa volūta
te. ḡ ſpōſalia nō ↄtrahūtur niſi placeāt ſpōſo ⁊ ſponſe
ſed nō habēt vſū rōnis niſi i determiata etate. ḡ. ⁊c.
¶ Itē iura canonica dicunt ſicut p3 extra de ſpon. im
pu. ꝑ totū. ꝙ q̄ ↄhūt ſpōſalia añ ſeptēniū. nihil faciunt
⁊c. Cōtra. in ſacro baptiſmi obligat̃ ꝑuulus ꝑ aliu3 ad
renūciandū ſeculo. ⁊ ad ↄhendū matrimoniū cum deo
ergo pari rōne pñt ꝑuuli ꝑ alios ad matrimoniu3 obli
gari. ¶ Itē. vbi deficit fides ꝓpa. ſuccurrit fides parē
tū. ergo pari rōne vbi deficit diſcretio ꝑuuloꝝ. ſupplet
diſcretio parentū. ⁊ ſic. ⁊c. ¶ Item. quero. quare tempꝰ
ſeptennij eſt determinatū ad ſponſalia ↄtrahenda. ⁊ q̄
re ante nō ſit ↄueniens. Quia ꝙ ante nō poſſunt cōtra
hi. aut hoc eſt ꝓpter defectū diſcretōis. aut locutōnis.
Si diſcretōis. ſed etiā tūc diſcretio ſufficit. Si locutō
nis. ſed ante ſciūt ꝑuuli loq̄. ḡ. ⁊c. ¶ R̄o. dōm ꝙ ſpōſa 23
lia de iure non pñt contrahi ante ſeptenniū. et ſi cōtra
hātur d̄ facto nihil fit. ꝑmittit̃ tamē ipm̄ nihil in re qō
eſt aliq̄d in ſpe ꝓpter bonū pacis. Ratio tp̄is hec ē. q2
ſicut nō pñt aliq̄ mr̄imoniū ↄtrahere niſi ꝓpo cōſenſu.
et ꝓpo ſigno exp̄mēre ↄſenſum. ſic nō pñt ad mr̄imoni
um obligari niſi placeat. et cōplacētiā v̄bo vel ſigno ex
p̄māt. q2 vt frequēter ab illo tp̄e incipiūt intelligere q̄
dicunt. et loq̄ ſc̄m ꝓpum affectū. ideo extūc incipiūt va
lere. Ex his patent obiecta. q2 nō eſt ſile de obligatione
matrimonij et ſacramento baptiſmi. q2 illa ē necēia ad
ſalutē. ideo merito ꝑ aliū ſubuenit̃ egroto. Patet etia3
rō tp̄is. q2 q̄3uis nō ſit plena diſcretio ad diſcernendu3
bonum a malo i eis. tñ eſt diſcretō ad intelligēdū quod
dicit̃. et reſpondendū qō libeat vel nō libeat. ¶ Ad il
lud ergo qō obr̄ de ſacro baptiſmi patet reſpōſio. ꝙ nō 24
eſt ſimile. ſicut ſepe dictū eſt. ꝓpter h̄ ꝙ eſt ↄ oꝛiginale
qō nō eſt ꝑ voluntatē ꝑpetratū. et vlteriꝰ i baptiſmo ñ
obligatur ꝑuulus niſi ad ea q̄ tenet̃ de iure naturali. vñ
nō eſt ibi votū niſi valde large. Et ſi tu obijcias ꝙ ꝑuu
lus pōt obligari vbi eſt bonū ſuum. dōm ꝙ verū ē in poſ
ſeſſionibus. ſed i mr̄imonio vbi eſt ſeruitꝰ coꝛpis et d3
eſſe mutuꝰ amoꝛ. decreuit deus vt nullus poſſit nec de
beat niſi ꝓpa volūtate obligari. Eſt enī ibi quoddā mi
rabile. q2 hō inuenit in muliere aliquā complacentia3.
q̄3 nunq̄3 poſſet i alia inuenire. vt dicūt aliqui experti.

¶ Queſtio .iij. f.

¶ Utrum ſponſalia contracta poſt ſeptenniū poſſint
diſſolui ꝑ mutuum cōſenſum. Et ꝙ nō videt̃. q2 ſicut ſe
habet etas puberū ad ↄtrahendū matrimoniū. ita etaſ
impuberꝫ ad ↄtrahenda ſponſalia. ſ3 q2 puberes ↄtra
hentes matrimonium nō pñt ſoluere. ḡ. ⁊c. ¶ Itē ſicut
dñs inſtituit mr̄imonium non ſolui. ita p̄cepit nō iu
rare. et fide nō mentiri. ergo ſi ↄtracta ſunt ſpōſalia ꝑ
iuramētum interpoſitum. videtur ꝙ neceſſario tenēa
tur ↄſummare. ¶ Item de ſponſalibꝫ ⁊ mr̄imonio di
citur i decretali ſc̄da. ꝙ hoc pōt tolerari. ſi ergo ꝑmiſſio
non ē boni ſ3 mali. videtur ꝙ hoc ſit malum ¶ Itē. i eo
dē ti. decre. cōmiſſū. q2 iurauit aliquā ducere in vxoꝛe3
ꝓpter iuramētum (ſi vult intrare religionē) pꝛius de
beret ↄhere. Sed ſi liceret alicui ꝑtranſire. liceret maxi
me tali. ergo ſi huic nō licet. multo minꝰ nec alicui. Cō
tra. Si ꝓmitto tibi dare cētū. ſi abſoluas me. ſū abſolu
tus. nec ꝑiuro ſi nō do. ḡ pari rōe i ꝓpoſito. Itē ſi duo
iurēt ſimul ire romā. et pꝰ peniteāt. et mutuo ſe abſoluāt
abſoluti ſūt. ergo. ⁊c. Querit̃ igit̃ q̄r ſpōſalia ↄtrahāt̃
et q̄bus modis ſoluātur. et tercio q̄s ſit effectus ſpōſa 25
lium. ¶ R̄o. dōm. ꝙ ſpōſalia multis mōis ſolui poſſūt
ſicut iam patebit. et vnus inter illos modos eſt quādo
mutuo ſe abſoluūt. De iſto aūt modo dicunt aliq̄ vt hu
guitio. ꝙ modꝰ iſte nō eſt licitus. q2 nō fit ſine pctō ꝓp
ter fidē iuramēti. ſ3 ſolū ē ꝑmiſſus. q2 contra ↄiugia ma
los habēt exitus. et h̄ dicit ꝓpter illud qō dicit decre

talis. ꝙ pōt in patria tolerari Aliq̄ dicūt ꝙ cū iuramētuȝ obligatoriū nūq̄ obliget nisi ad volūtatē eiꝰ cui fit vī ꝙ ad imitat illoꝝ q̄ iurāt illr ire ad aliquē locū. sicut ipa decretalis dicit. ꝙ mutuo se pñt absoluere. ꝛ si veiat ex cā aliq̄ mō rōnabili dicūt eē licitū. lȝ sit maioris ꝑfcrōis sicut sonat decretal. ꝛ hec positio vr̄ magis ꝓbabilis q̄cūq̄ dicat appꝫ. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ de mr̄imonio. dōȝ ꝙ nō ē sile ꝑpt̄ signatōēȝ. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ de iuramēto. dōm ꝙ nō obligat nisi sub ꝯditōe. ¶ Ad illud qd̄ qr̄
26 quō ꝯbant. dōm ꝙ q̄ttuor modis. Simplici ꝓmissiōe. fidei datōe siue iuramenti interpositōe. datis arris spōsalicijs. anuli subarratōe. ¶ Ad illud qd̄ qr̄ q̄bꝫ modis
27 soluant. dōm ꝙ in. viij. casibꝫ. Pumꝰ ē vero solēni supueniēte. puta si alter sponsoꝝ intrauit religiōem. Secūdus supueniente mr̄imonio. puta si ꝯbat cū alia ꝑ verba de pñti post spōsalia. Tertius supueniente affinitate. puta si cognouit cōsanguīeā sponse. ꝛ h̄ facto vl̄ fama ꝓbari pt̄. Quartꝰ supueniēte incurabili īfirmitate. puta lepra vel mutilatōe mēbri alicuiꝰ. Quīntꝰ altero se absentante. puta cū vadit in regiōeȝ lōginquā sine lr̄ia. Sextꝰ altero fornicāte. puta cū alter cognoscit alteraȝ q̄ȝ sponsā suā. Septimꝰ vtroq̄ȝ volēte. puta cum ambo cōsentiūt. Octauꝰ ē minore petēte. puta si ꝯcta sūt spōsalia inter aliquos duos quoꝝ alter ē in etate debita. alter est minor. Primis duobꝫ modis soluūt spōsalia ipo facto. alijs ꝑ iudiciū eccīe. ¶ Ad illud qd̄ qr̄ q̄s sit sponsaliū effectus. dōm ꝙ duplex Unus obligatōis ad matrimoniū ad quod astringit ꝑ ꝓmissionē que ē in sponsalibus. Unde dicunt a spondeo spōdes. vñ cōpeliendi sunt ad matrimonium cōtrahendū. nisi timeat de vxoricidio. vel aliq̄s dictoꝝ casuū interueniat Alius effectꝰ est publice honestatis iusticia que est ꝙ nullus consanguineorum propinquorum sponsi potest cōtrahere cuȝ sponsa nec econuerso. 28

¶ Di. xxxvij. De impedimētis q̄ omnino faciūt illegitimū ad matrimoniū cōtrahendū cum omi ꝑpter ecclesiasticam institutiōem.

Sunt igit q̄dā ordines ꝛc̄. Hec ē ꝑs in q̄ mgr̄ ꝑncipaliter determiat de his q̄ mr̄imoniū ipediunt simpliciter. Et hȝ hec ꝑs duas. q2 tale ipedimētū duplex ē. Quoddā qd̄ simpliciter impedit cū oī. qddam cū q̄dam sic cū q̄dā nō. io ꝯm h̄ hec ꝑs hȝ duas. In pma ꝑte determiat de his q̄ simplr̄ ipediūt ꝛ cū oī. In secūda d̄ his q̄ cū aliq̄bꝫ sic cū aliq̄bꝫ nō. ifra di. xxxix. Pꝰ hec de dispari cultu ꝛc̄. Pria ꝑs hȝ duas. In pma agit de ipedimēto qd̄ ipedit ꝑpt̄ eccliastica institutiōeȝ. In scd̄a de eo qd̄ ipedit ꝑpt̄ ꝓpriā obligatōēȝ. ifra di. xxxviij. Nūc de voto inspiciamꝰ ꝛc̄. Et qm̄ eccliastica institutio q̄sdā excludit a mr̄imonio ꝑpt̄ excellētiaȝ vite. vt clericos. quosdam ꝑpter enormitatē culpe vt vxoricidas. iō hec ꝑs hȝ duas ꝑticulas. In pma determiat de impedimento ordinis. In scd̄a de ipedimēto criminis ibi. His adijciendū est de occisoribꝫ suaꝝ cōiugum ꝛc̄. Utraq̄ȝ pars remanet indiuisa ꝑpter breuitatem.

1 a ¶ Uxorē ducere virginē eccia romana ꝑmittit Querit q̄re ponit ꝙ permittit ducere virgineȝ cū enī nullo voto sint astricti. ita poterunt ducere viduam sicut virginem ¶ Rō. dō ꝙ clerici ducentes vxores ī fra minores ordines possūt vxores dupliciter ducere. aut cum spe redeundi ad ministeriū ꝛ offi cū clericatꝰ aut sine spe. Si cuȝ spe tunc ꝑmittit ꝙ ducāt v̄gies. ꝛ sic loquit leo papa. Si sine spe. tūc pñt quā volūt ducere. sȝ si ducāt viduaȝ amplius nō possunt ad officiuȝ quod dimiserāt redire. vel si per mittat reditꝰ ad

Di XXXVII

Leo pap̄

Ex carta gi. cōcilio

Leo pap̄

¶ Determiat de impedimēto ordinis. a

Sunt igitur q̄dam ordies in quibꝰ nullatenꝰ ꝑ cōtrahi ꝯiugiū. ꝛ si intercesserit copula. fit diuortiū. vt sacerdotium. dyaconatꝰ. ꝛ subdiaconatꝰ In alijs v̄o ꝑmittit sortiri ꝯiugium. nisi religiōis hitū susperint vel ꝯtinētie votū fecerit. Unde leo papa. Clericos. lectores. ostiarios. exorcistas. accolitos. si extra votū ꝛ hitū iueniūt. ꝛ ꝯtinētiā ꝓfiteri nolūtᵃ vxoreȝ ducē a v̄ginē eccia ro. ꝑmittit. ñ viduā nec repudiatā. q2 deinceps nec ad subdyaconatū ꝓuehi poterūt. nec laicꝰ vxorē sortitꝰ nisi v̄ginē vel bigamus ad clericatuȝ Itē ex cartagi. ꝯcilio.ᵇ Placuit b epōs. p̄sb̄ros. dyaconos. subdiaconos etiā ab vxoribꝰ abstiere. qd̄ si ñ fecerit. ēt ab eccliastico remoueant officio. ceteros v̄o clericos ad h̄ nō cogit. Itē leo pap̄ Lex ꝯtinētie eadē ē mistris altaris q̄ epis ꝛ p̄sb̄ris. q̄ cū essēt laici vel lectores. licite vxores ducere potuerūt. ſ cuȝ ad p̄dictos ꝑuenerūt ḡdꝰ. cepit eis nō licere qd̄ licuit. Itē in. vi. sinodo. si q̄s eoꝝ q̄ ad clerū accedūt voluerit nuptiali lege mulieri copulari. h̄ añ ordinē subdiaconatus faciat. Itē Calixtus papa. Presbyteris. dyaconibꝰ. subdiaconibus. monachis. ꝯcubinas hr̄e seu mr̄imoniū ꝯtrahere penitꝰ interdicimus. ꝯtracta q̄ȝ mr̄imōia ab hmōi ꝑsonis disiungi. ꝛ ꝑsonas ad pniam debere redigi. iuxta sanctorum canonū districtiōnē iudicamus. Item G. egorius. Nullū facere subdyaconum episcopi presumant nisi q̄ se caste victurū ꝓmiserit. quia nullꝰ debet ad ministeriū altaris accedere. nisi cuius castitas añ susceptum ministerium fuerit approbata.

¶ Determiat de ipedimēto criminis vtpote vxoricidio. b

¶ His adijciendum est de occisionibus suarū ꝯiugū. De q̄bus

ordies minores inhibetur ꝓmotio ad maiores. ꝛ ideo dicit permittantur si volunt ad clericatum aliq̄ tpe redire sine impedimento.

b ¶ Placuit episcopos. presbyteros. ꝛc̄. etiam ab vxo. absti. ꝛc̄. Uidetur mala esse hec cōstitutō. q2 nemo pōt vxorē ꝑuare iure suo. ergo vr̄ ꝙ si habent vxores. ꝙ non possunt abstiere ab eis etiam si velit Item ponatur ꝙ aliquis in inferioribus ordinibꝫ vxore tacēte ꝛ sciente ꝓmoueatur. vtrū debeat cum reclamauerit debitū sibi reddi. Et ꝙ

Calix. pā 2

Gregori. Inno. papa. ij. Decernimus vt hi q̄ ordinē s̄bdiaconatꝰ acceperit. et uniuꝑ vxores duxerint vel cōcubias habuerit. officio atq̄ȝ ecclesiastico bñficio careant. Cū